

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. maja 1902.

Politični oddelek.

Boj za nagodbo.

Zopet je stopilo v ospredje vprašanje o obnovitvi avstro-ogrške nagodbe, kakor se skupno imenuje tisti komplet gospodarskih pogodb, iz katerih izvira trgovinska in carinska jedotnost obeh državnih polovic.

Nagodba je sedaj samo provizorično uveljavljena, mora pa biti glasom zakona še tekom letošnjega leta tudi v parlamentu odobrena. Odobrenje nagodbe je pa v sedanjih razmerah v avstrijskem parlamentu popolnoma izključeno, ako se ne izvrše na nagodbi gotove premembe. Za nagodbo v sedanji obliki ni v parlamentu na noben način dobiti večine.

Tega se zaveda tudi ministrski predsednik in zato je formuliral zahteve Cislitvanske, najminimalnejše zahteve, in jih predložil ogrski vladi. Ta je pa po svoji stari navadi, ki se je sicer doslej še vedno dobro obnesla, odločno odklonila vsako premembo, vsako odnehanje, ter se postavila na stališče, da se mora nagodba v sedanji obliki v dunajskem parlamentu ratificirati, ali pa se nagodba sploh ne obnovi.

Dunajska vlada ne more odnehati. Položaj je tak, da ministrstvo ne dobi v parlamentu večine, če se bi šlo za uveljavljenje sedanje nagodbe. Kakor Körber, tako bi tudi nobeno drugo ministrstvo ne doseglo odobrenja te nagodbe, naj se to ministrstvo že imenuje kakorkoli. Otvorjena je torej samo jedna sama eventualnost: ali se uda ogrska vlada in privoli v znatno modificiranje sedanje nagodbe, ali pa pride do ločitve gospodarske jedotnosti obeh državnih polovic.

Usoda se najbrž odloči že tekom teh dni in stojimo torej neposredno pred velevažno in daleko-sežno odločbo. Dunajska vlada je že zadnji teden pri

raznih prilikah ostentativno povdarjala, da se mora dosedanji negotovosti, dosedanjemu cincanju in odlaganju narediti konec, da se mora položaj pojasniti, tako da bo Cislitvanska vedela pri čem da je, saj je negotovost in nejasnost največje zlo. V tem smislu se je izrekel ministrski predsednik dr. Körber v prvi seji novovoljene kvotne deputacije in v tem smislu se je izrazil trgovinski minister baron Call v poslanski zbornici sredo teden ter še dostavil, da je Cislitvanska pač pripravljena na primerne žrtve v svrhu ohranitve gospodarske skupnosti med obema državnima polovicama, da pa tudi od Ogrske zahteva dobrohotnega uvaževanja njenih potreb, ker je gospodarska skupnost mogoča samo na pravični podlagi, dosedanje stanje pogodbene brezpravnosti pa je nevzdržljivo.

Temu je morda o imenu vsega parlamenta pritrdil tudi bivši minister dr. Bärnreither rekši: Mi hočemo nagodbo, nočemo pa nagodbe za vsako ceno.

Vse te okolnosti pač kažejo, da je odločitev sedaj v rokah ogrske vlade. Cislitvanska je pripravljena na vse. V ponedeljek, neposredno predno je ministrski predsednik Körber odpotoval k odločilnim pogajanjem z Ogrsko vlado, je prišlo v javnost, da se dunajska strokovna ministrstva že dlje časa bavijo z eventualnostjo, da se avstro-ogrška nagodba več ne obnovi in da se obe državni polovici etablirata kot samostojni carinski ozemlji. Ministrstva so po temeljitih poizvedbah dognala, da bi posledice ločitve trgovinske in carinske jedotnosti nikakor ne bile tako slabe za avstrijsko industrijo in za avstrijsko kmetijstvo, kakor se je v obče govorilo in pisalo. Vrh tega pa so se ministrstva tudi že pripravila na slučaj, da bo konec tej jedotnosti in se zjedini glede sredstev, kako ubraniti avstrijsko industrijo in avstrijsko kmetijstvo vsake krize.

V oficijoznih krogih vlada še vedno upanje, da bo Ogrska uvidela, da za varstvo njenih interesov ni

druge poti, kakor da odjenja, da more Ogrska odjenjati, o tem ni dvoma, odkar sta dr. Fořt in dr. Lecher dokazala, da je nagodba za Ogrsko pravi „Haupttreffer“; vprašanje je le, če hoče odnehati. Ogrska postane danes ali jutri tudi gospodarsko ločena od Cislitvanske, to je gotovo, in avstrijski narodi tudi nimajo nič proti temu, če pride do ločitve; samo krona želi jedinstvo iz političnih ozirrov ali tudi ta želja se bo morala umakniti velikim ljudskim interesom, če Ogrska ne omogoči pl. Körberju predložiti dunajskemu parlamentu nagodbo, katero bo parlament mogel odobriti.

V obrambo.

V zadnji številki „Novic“ priobčeni članek o letošnjem kongresu slovanskih časnikarjev je dal „Slovincu“ povod, da je napadel „Novice“ in mene osebno in sicer, kakor se ob sebi razume, na najinfamnejši način.

Navajen sem tudi najstrupenejših napadov in prenašam jih brez težav. Še nikdar me niso kratili spanja in še nikdar se mi ni zdelo vredno nanje odgovarjati le z jedno samo besedico. Kadar čitam v „Slovincu“ ali v „Slovenskem Listu“, kako se vedno in vedno pogrevajo moji skoro dvajset let stari grehi, grehi izza časa nezrele mladosti in bēde, me vedno obide čut nekake zadovoljnosti, in vselej si rečem: Za ves čas, kar stojim na trdnih nogah, skoraj dvajset let sem, ne morejo ti ljudje niti najmanjše pegice najti v mojem življenju, ne morejo iztakniti niti sence kake nepravilnosti ali nekorektnosti in mi ne morejo drugače do živega, kakor da pogrevajo skoro 20 let stare stvari.

Ta zavest me tolaži pri vsakem novem napadu in mi daje moč, da ravnodušno, z usmevom najpopolnejšega preziranja čitam pogrevanja, pretiravanja in pačenja starih grehov, zlasti ker največkrat prihajajo od ljudi, ki imajo najmanj pravice, nastopati kot moralisti, od ljudi, ki so morda ravno tisti dan, ko so meni očitali 20 let stare grehe, defraudirali naročnino za list, pri katerem imajo dobro službo, ali pa pred sodiščem po krivem prisegli, da bi svoji polni blagajni še kaj dodali.

V članku o kongresu slovanskih žurnalistov sem v najzmernejši in najpohlevnejši obliki izrazil svoje obžalovanje, da tudi ta shod najbrž ne obrodi pozitivnega uspeha ter to mnenje utemeljil.

Doslej so se vršili trije časnikarski shodi, a časnikarstvo ni imelo od njih čisto nič. Ti shodi niso bili družega kakor parade, na katerih so udeležniki bogato banketirali in se prepirali za — oslovsko senco.

Vzrok tej popolni brezplodnosti je ta, da se je že prvi časnikarski shod postavil na napačno podlago in da so tudi naslednji shodi obstali na istem stališču. Po shodu v Krakovu pripoznal je to tudi umrli poslanec-žurnalist Hořica. V dotičnem njegovem pismu, ki ga hranim še sedaj, mi je Hořica pisal, da bodo časnikarski shodi šele tedaj imeli kaj pomena, ko se jih bodo udeleževali časnikarji, ne pa poleg časnikarjev tudi vsi mogoči in nemogoči drugi ljudje, in ko se bodo razprave omejile na časnikarske zadeve.

To je popolnoma resnično, to potrjuje tudi izid dosedanjih časnikarskih shodov, ali do tega še dolgo ne pride, dasi bi bilo to krvavo potrebno. Čudno pa je, da ravno časnikarji ne moremo do tega priti, kar je navada pri vseh drugih stanovih. Še če imajo na pr. mizarji, pomočniki in mojstri, kak strokoven shod, ne vabijo nanj profesorjev filologije in se na takih shodih tudi ne razpravlja o občekulturnih ali šolskih zadevah, nego o mizarskih zadevah. Tako je pri vseh obrtih in pri vseh stanovih. Samo na shode žurnalistov prihajajo vseučiliški profesorji — gospod Gabršček je v „Soči“ napravil troje klicajev ko je to omenil — kakor gosp. Zdziechowski ali nastopajo možje, kakor gospod dr. Mazzura iz Zagreba, čigar zveza s časnikarstvom obstoji v delnicah „dioničke tiskare“; samo na časnikarskih shodih se silijo na razpravo vprašanja, ki niso v nobeni zvezi niti z interesi časnikarjev niti z interesi založnikov ali lastnikov časnikov.

Jaz se s tem nisem nikdar strinjal in se zato nisem hotel udeležiti nobenega dosedanjih časnikarskih shodov. Vedno sem bil prepričan, da je pred vsem potrebno skrbeti za materijelni položaj slovanskih časnikarjev, potem da pridejo skupni interesi časnikarjev in založnikov, druga vprašanja pa da sploh ne spadajo na časnikarski shod. S tega stališča sem sodil tudi o pripravah za letošnji kongres in svoje mnenje javno izrazil.

„Slovenec“ je v svoji polemiki povdarjal, da na dnevnem redu ljubljanskega shoda ni predavanja o Križaniću. To je mogoče, saj oficijelno dnevni red sploh še ni razglašen, faktum pa je, da je bilo v hrvatskih in v čeških listih čitati, da bo hrvatski publicist Stjepan Radić predaval o Križaniću in da sta oba pripravljajna odbora na to molčala. Tudi je v teh listih bilo čitati o raznih drugih predlogih, ki pridejo na razpravo. Če so smeli „Narodni Listy“, „Čas“ in „Dubrovnik“ temu ugovarjati, smele so tudi „Novice“.

Dalje mi je „Slovenec“ očital, da „nasprotujem“ shodu, ker nimam jaz „komande“. Govoriti o kakem nasprotovanju — je smešno. Jaz sem se le poslužil svoje pravice, da sem kot žurnalist, torej kot interesirana oseba, povedal svoje mnenje, sicer pa želim shodu najlepše uspehe. Še smešnejše